

Právní fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen

Právní fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen znamená, že nejenže se neužije ustanovení o souhrnném trestu (souhrnném trestním opatření) ve smyslu § 35 odst. 3 tr. zák., ale nelze přihlížet ani k tomu, že byl vyhlášen odsuzující rozsudek za trestný čin (provinění), na nějž se tato fikce vztahuje.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 8 Tdo 1069/2006, ze dne 27.9.2006)

Nejvyšší soud jako soud pro mládež projednal v neveřejném zasedání dovolání obviněného mladistvého P. Ch., proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 20. 2. 2006, sp. zn. 4 Tmo 4/2006, v trestní věci vedené u Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, pod sp. zn. 8 T 44/2003 a rozhodl tak, že podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. se rozsudek Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 20. 2. 2006, sp. zn. 4 Tmo 4/2006, zrušuje ve výroku o trestním opatření. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. se zrušují také další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. ř. se Krajskému soudu v Ostravě, soudu pro mládež, příkazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění :

Rozsudkem Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, ze dne 20. 10. 2005, sp. zn. 8 T 44/2003, byl obviněný mladistvý (nadále mladistvý) P. Ch. uznán vinným proviněním krádeže podle § 247 odst. 1 písm. a), b) tr. zák. a odsouzen podle § 249 odst. 1 tr. zák., § 35 odst. 2 tr. zák., § 31 odst. 1 zákona č. [218/2003](#) Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže; nadále jen zákon č. [218/2003](#) Sb.) k souhrnnému trestnímu opatření odnětí svobody na pět měsíců, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák., § 33 odst. 1 zákona č. [218/2003](#) Sb. podmíněně odložen na zkušební dobu osmnácti měsíců; současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 8. 2003, č. j. 8 T 32/2003-42, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. V dalším bylo rozhodnuto ohledně spoluobviněných mladistvého M. M. a R. D. a o náhradě škody.

Podle skutkových zjištění soudu prvního stupně se mladistvý P. Ch. trestného činu krádeže dopustil tím, že

- společně s obviněným R. D. v době od 18.00 hodin dne 29. 4. 2003 do 05.00 hodin dne 30. 4. 2003, po předchozí dohodě vnikli za použití násilí po vystržení plechu do plechové skříňky na pečivo umístěné vedle prodejny potravin, odkud odcizili nejméně 20 ks rohlíků v hodnotě 20,- Kč a rozlomili 1 chléb v hodnotě nejméně 10,- Kč a poškozením skříňky způsobili škodu ve výši 577,50 Kč, vše ke škodě firmy J. P., P. E., (bod 1.),

- společně s obviněným R. D. dne 30. 4. 2003 v době od 01.00 hodin do 05.30 hodin, po předchozí dohodě zatímco obviněný R. D. hlídal před restaurací, mladistvý P. Ch. vnikl za použití násilí po rozbití podávacího okna v zadní části do restaurace, odkud ze zásuvky výčepního pultu odcizil finanční hotovost ve výši 2.200,- Kč ke škodě K. F., přičemž rozbitím okna způsobil K. F. škodu ve výši 520,- Kč (bod 2.),

- mladistvý P. Ch. sám v době od 23.00 hodin dne 5. 5. 2003 do 01.25 hodin dne 6. 5. 2003, vnikl za použití násilí po rozbití podávacího okna v zadní části do restaurace, odkud odcizil cigarety různých značek v celkové hodnotě 868,- Kč a rozbitím okna způsobil škodu ve výši 510,- Kč, vše ke škodě K. F. (bod 3.),

- mladiství P. Ch. a M. M. společně v době od 23.30 hodin dne 7. 5. 2003 do 12.45 hodin dne 8. 5. 2003, po předchozí dohodě zatímco mladistvý M. M. hlídal, mladistvý P. Ch. vnikl za použití násilí po rozbití přízemního okna do restaurace, odkud odcizili cigarety a žvýkačky v celkové hodnotě 3.573,30 Kč a rozbitím okna způsobili škodu ve výši

Rozsudek soudu prvního stupně napadl mladistvý P. Ch. odvoláním směřujícím proti výroku o vině i výroku o trestním opatření. Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 20. 2. 2006, sp. zn. 4 Tmo 4/2006, byl podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. ř. rozsudek soudu prvního stupně zrušen ve výroku o trestním opatření. Podle § 259 odst. 3 tr. ř. bylo nově rozhodnuto tak, že mladistvý byl odsouzen podle § 247 odst. 1 tr. zák., § 31 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb. k trestnímu opatření odnětí svobody na tři měsíce, jehož výkon byl podle § 58 odst. 1 tr. zák., § 33 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb. podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho roku a tří měsíců. Jinak zůstal rozsudek soudu prvního stupně v jeho věci nezměněn.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podal mladistvý v zákonné lhůtě prostřednictvím obhájce dovolání v rozsahu odpovídajícím výroku o vině i všem na něj navazujícím výrokům. Odkázal v něm na důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. a namítl, že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku.

Dovolatel vytkl, že soudy nesprávně interpretovaly ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb., směřovaly rozumovou a mravní vyspělost, byť zákon jasně stanoví, že se jedná o dvě samostatné obligatorní podmínky trestní odpovědnosti mladistvých, které musí být splněny kumulativně. Zatímco u rozumové vyspělosti lze podle něj vycházet z vyvratitelné právní domněnky, že každá osoba starší 15 let je natolik rozumově vyspělá, že dokáže rozpoznat společenskou nebezpečnost svého jednání a toto jednání patřičným způsobem ovládat, u mravní vyspělosti zákon takovou vyvratitelnou podmínku nestanoví, a proto se zde musí uplatnit obecný princip, že je na orgánech činných v trestním řízení, aby byla prokázána, což se podle něj v konkrétním případě nestalo. Nesouhlasil ani s postupem odvolacího soudu při ukládání trestního opatření. Upozornil, že nyní posuzovaného provinění se dopustil před vyhlášením odsuzujícího rozsudku Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 10 Tm 20/2004, který nabyl právní moci ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 4 Tmo 242/2005, a mělo mu být proto ukládáno souhrnné trestní opatření. Nesouhlasil ani s výměrou trestního opatření odnětí svobody s odůvodněním, že při jeho ukládání byl porušen zákaz reformace in peius. Rozvedl, že původním rozsudkem soudu prvního stupně mu bylo uloženo souhrnné trestní opatření odnětí svobody na pět měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu osmnácti měsíců, a to za současného zrušení výroku o trestním opatření z rozsudku Okresního soudu v Karviné sp. zn. 8 T 32/2003; tím mu bylo původně uloženo trestní opatření odnětí svobody na tři měsíce, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu patnácti měsíců. Z podnětu jeho odvolání mu bylo napadeným rozsudkem odvolacího soudu uloženo trestní opatření odnětí svobody na tři měsíce, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu patnácti měsíců, ač rozdíl ve výměře předchozích trestních opatření činil dva měsíce a ve zkušebních dobách činil tři měsíce. Právě tento rozdíl bylo podle mladistvého nutné při ukládání trestního opatření respektovat a nebylo možné uložit mu přísnější trestní opatření než dva měsíce odnětí svobody, jehož výkon by byl podmíněně odložen na zkušební dobu tří měsíců.

Mladistvý navrhl, aby Nejvyšší soud napadený rozsudek odvolacího soudu zrušil a aby tomuto soudu přikázal věc v potřebném rozsahu znovu projednat a rozhodnout.

Státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství ve vyjádření k dovolání mladistvého podrobně rozvedl, že jeho námitky vůči aplikaci ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb. nejsou důvodné. Zdůraznil, že zákon nestanoví žádná rozdílná kritéria při posuzování mravní vyspělosti a rozumové vyspělosti mladistvých a shodně s odvolacím soudem se přiklonil k názoru, že tyto pojmy je třeba vykládat ve vztahu k obvyklému vývoji mladistvých. Trestní neodpovědnost mladistvých z důvodu nedostatečné mravní vyspělosti by proto přicházela v úvahu pouze v případech, kdyby byly zjištěny konkrétní okolnosti nasvědčující tomu, že mravní vyspělost mladistvého je nižší, než jaká je běžná u osob ve věku mezi patnáctým a osmnáctým rokem věku (př. v důsledku výchovy v prostředí, kde bylo páčání trestné činnosti běžnou normou chování). V případě mladistvého však vzhledem k jeho výchově, dosavadnímu způsobu života a charakteru trestné činnosti žádné důvodné pochybnosti o jeho trestní odpovědnosti z hlediska § 5 odst. 1 zákona č. 218/2003 Sb. nevznikají a odkázal na argumenty odvolacího soudu, který se touto námitkou mladistvého též zabýval. Podle státního zástupce neobstojí ani výhrady, na jejichž základě se mladistvý domáhal uložení souhrnného trestního opatření ve vztahu k trestní věci vedené u Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, pod sp. zn. 10 Tm 20/2004. Upozornil, že dne 20. 8. 2003 však došlo k vyhlášení odsuzujícího rozsudku Okresním soudem v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003 a skutečnost, že se v této věci na mladistvého hledí, jako kdyby nebyl odsouzen, znamená toliko to, že mladistvému nelze uložit souhrnné trestní opatření vzhledem k ustanovení § 35 odst. 3 tr. zák. Vyhlášení odsuzujícího rozsudku ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 8 T 32/2003, ale nadále podle jeho názoru zůstává rozhodujícím mezníkem z hlediska rozlišování mezi vícečinným souběhem a recidivou. Vyvozoval, že napadeným rozsudkem odvolacího soudu nebylo možné ukládat souhrnné trestní opatření ve vztahu k trestnímu opatření uloženému mladistvému rozsudkem Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 10 Tm 20/2004, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 4. 10. 2005, sp. zn.

4 Tmo 242/2005, poněvadž odsuzujícím rozsudkem v této věci bylo ukládáno trestní opatření za skutky spáchané po 20. 8. 2003, a nebyly proto splněny předpoklady § 35 odst. 2 tr. zák. Výtky týkající se zákazu reformace in peius označil za námitky procesní povahy, jež nelze podřadit pod uplatněný důvod dovolání, a navíc vycházejí z právního názoru, který je v rozporu s rozhodnutím publikovaným pod č. [4/1998](#) Sb. rozh. tr. Státní zástupce navrhl, aby bylo zjevně neopodstatněné dovolání mladistvého podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnuto.

Nejvyšší soud jako soud dovolací zjistil, že dovolání je podle § 265a tr. ř. přípustné, že je podala včas oprávněná osoba a že splňuje náležitosti obsahu dovolání ve smyslu § 265f odst. 1 tr. ř. Shledal, že dovolání mladistvého je zčásti důvodné.

S odkazem na důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Námitky dovolatele týkající se nesprávné interpretace ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. [218/2003](#) Sb. a vadného uložení trestního opatření, nebylo-li ukládáno trestní opatření souhrnné, lze pod uplatněný důvod podřadit.

Výhrady mladistvého týkající se chybné interpretace ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. [218/2003](#) Sb. však nemohou obstát a dovolací soud sdílí závěry, které v tomto směru vyslovil odvolací soud v napadeném rozsudku a které zrekapituloval též státní zástupce ve svém vyjádření k dovolání mladistvého.

Podle § 5 odst. 1 zákona č. [218/2003](#) Sb. mladistvý, který v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho nebezpečnost pro společnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. Citované ustanovení zavádí tzv. podmíněnou či relativní trestní odpovědnost či přičetnost vázanou na rozumovou a mravní vyspělost. Rozumová a mravní vyspělost má dvě složky, které se vzájemně ovlivňují a tvoří z hlediska vývoje mladistvého určitý celek. Obecně je složka rozumového vývoje charakterizována tak, že zahrnuje postupné individuální nabývání schopnosti pojmového myšlení, přičemž stupeň takového vývoje je určován dosaženou úrovní tohoto typu myšlení. Za mravní vývoj osobnosti mladistvého se považuje proces, v němž si osobnost mladistvého v průběhu individuálního rozvoje osvojuje normy chování, které platí v daném období rozvoje společnosti, a tyto přeměňuje na osobní a morální kvality. Jinými slovy, mladistvý je zásadně trestně odpovědný; pouze nedosáhl-li v době činu takové rozumové a mravní vyspělosti, aby mohl rozpoznat jeho nebezpečnost pro společnost nebo ovládat své jednání, není za tento čin odpovědný.

Lze tedy souhlasit s dovolatelem, že požadovaná úroveň rozumové jakož i mravní vyspělosti je předpokladem trestní odpovědnosti mladistvého. Ve znění ustanovení § 5 odst. 1 zákona č. [218/2003](#) Sb. ale již nemá oporu jeho tvrzení, že zatímco u rozumové vyspělosti platí vyvratitelná právní domněnka, že každá osoba starší patnácti let je natolik rozumově vyspělá, že dokáže rozpoznat společenskou nebezpečnost svého jednání a toto jednání příčinným způsobem ovládat, přičemž pouze v případě důvodných pochybností o rozumové vyspělosti může být na základě znaleckého posudku zjištěn opak, u mravní vyspělosti taková vyvratitelná domněnka zákonem stanovena není, v důsledku čehož je třeba ji - stejně jako ostatní podmínky naplnění skutkové podstaty provinění - prokázat.

Jak již bylo naznačeno, pojem rozumové a mravní vyspělosti je třeba vykládat jednak ve vzájemných souvislostech (nikoliv izolovaně, jak naznačuje dovolatel), jednak ve vztahu k obvyklému vývoji mladistvých. Zákon nestanoví odlišné podmínky pro stanovení úrovně rozumové vyspělosti a vyspělosti mravní; v obou případech platí, že pouze v odůvodněných, konkrétními zjištěními podložených pochybnostech je na místě, aby tato otázka byla řešena ve spolupráci se znalcem z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, popř. psychologie. Závěr zpochybňující, že mladistvý je za čin trestně odpovědný z důvodu absence či nedostatečné mravní vyspělosti, by musel být podmíněn zjištěním, že tu jsou konkrétní skutečnosti nasvědčující tomu, že mravní vyspělost mladistvého je nižší, než jaká je běžná u osob ve věku mezi patnáctým a osmnáctým rokem věku, a to např. proto, že mladistvý byl od útlého věku vychováván v prostředí, jež se vyznačovalo tím, že páčání trestné činnosti bylo běžnou normou chování. O takovou situaci však v případě mladistvého evidentně nešlo.

Odvolací soud přiléhavě poznamenal, že mladistvý se činu dopustil ve věku 16 let a 4 měsíců, nepochází ze zaostalé rodiny, jež by se vyznačovala např. tím, že páčání majetkové trestné činnosti bylo běžnou normou chování. Mladistvý se již v minulosti opakovaně dopustil kriminálních deliktů, které byly projednávány a řešeny před příslušnými orgány a nad mladistvým byla dokonce nařízena ústavní výchova. S ohledem na věk mladistvého, rodinné zázemí a dříve uplatněná opatření mladistvý podle závěrů odvolacího soudu mladistvý věděl, že se dopouští nedovoleného jednání vůči cizímu majetku. K tomu snad lze jen dodat, že o tom svědčí ostatně též zjištění, že ve dvou případech byla trestná činnost páčána tak, že pachatelé, vědomi si nedovolenosti svého jednání, si rozdělili úlohy; spoluobviněný hlídal, zatímco mladistvý za použití násilí vlezl dovnitř napadeného objektu, aby zde odcizil ve výroku

rozsudku soudu prvního stupně konkretizované věci. Opírá se o poznatky vztahující se k povaze trestné činnosti, jež nebyla nikterak sofistická, věku, výchově a dosavadnímu způsobu života mladistvého není ani podle dovolacího soudu žádný rozumný důvod pro zpochybnění potřebného stupně nejen rozumové, ale ani mravní vyspělosti, aby mladistvý mohl rozpoznat nebezpečnost svého činu pro společnost nebo své jednání ovládat. Zjištěné skutečnosti ani v nejmenším nezbuzují pochybnosti o trestní odpovědnosti mladistvého ve smyslu podmínek § 5 odst. 1 zákona č. [218/2003](#) Sb.

Další námitka mladistvého se týkala výroku o trestním opatření, které mu bylo uloženo napadeným rozsudkem odvolacího soudu. Mladistvý vytkl, že odvolací soud pochybil, neuložil-li mu souhrnné trestní opatření se zřetelem k výroku o trestním opatření z rozsudku Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, ze dne 29. 4. 2005, sp. zn. 10 Tm 20/2004, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 4 Tmo 242/2005. Tato námitka je opodstatněná.

Podle § 35 odst. 2 tr. zák. soud uloží trest podle zásad uvedených v § 35 odst. 1 tr. zák. (úhrnný trest), když odsuzuje pachatele za trestný čin, který spáchal dříve, než byl soudem prvního stupně vyhlášen odsuzující rozsudek za jiný jeho trestný čin. Spolu s uložením souhrnného trestu soud zruší výrok o trestu uloženém pachatel rozsudkem dřívějším, jakož i všechna další rozhodnutí na tento výrok obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Souhrnný trest nesmí být mírnější než trest uložený rozsudkem dřívějším. Podle § 35 odst. 3 tr. zák. se ustanovení o souhrnném trestu neuzije, jestliže dřívější odsouzení je takové povahy, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

Rozsudkem soudu prvního stupně bylo mladistvému uloženo souhrnné trestní opatření odnětí svobody na pět měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu osmnácti měsíců, a to za současného zrušení výroku o trestu z rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 8. 2003, č. j. 8 T 32/2003-42, jakož i všech dalších rozhodnutí na tento výrok obsahově navazujících, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu.

Odvolací soud však v odůvodnění napadeného rozsudku konstatoval, že v mezidobí od vyhlášení rozsudku soudu prvního stupně došlo ke změně okolností ve vztahu k odsouzení Okresním soudem v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003. Uvedl, že konec zkušební doby podmíněného odsouzení mladistvého uplynul 5. 12. 2004 (rozsudek nabyt právní moci dne 5. 9. 2003), a protože do jednoho roku od jejího uplynutí nebylo rozhodnuto, zda se mladistvý ve zkušební době osvědčil (§ 60 odst. 2 tr. zák.), musel si tuto otázku jako otázku předběžnou odvolací soud posoudit sám. Posoudil ji tak, že se má za to, že se podmíněně odsouzený osvědčil a že se tedy na mladistvého hledí, jako by nebyl odsouzen. V důsledku toho vyvodil, že mladistvému nelze uložit souhrnné trestní opatření s ohledem na již citovaný odsuzující rozsudek Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003 (strana 5 napadeného rozsudku). O dalších odsuzujících rozsudcích mladistvého se odvolací soud výslovně nezmiňoval, ač provedl důkaz čtením opisu z rejstříku trestů z 23. 1. 2006 a obsahem spisu Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, sp. zn. 10 Tm 20/2004 (viz protokol o veřejném zasedání č. 1. 345), a nezabýval se tedy ani otázkou, zda event. přicházelo v úvahu uložení souhrnného trestního opatření ve vztahu k některému z nich.

Se závěry odvolacího soudu je třeba souhlasit potud, že posouzení předběžné otázky, zda se mladistvý osvědčil ve zkušební době podmíněného odsouzení uloženého mu rozsudkem Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003, muselo najít svého výrazu i v závěrech o uložení souhrnného trestního opatření. Posoudil-li tuto předběžnou otázku tak, že se má za to, že se podmíněně odsouzený osvědčil a že se tedy na mladistvého hledí, jako by nebyl odsouzen, správně shledal, že nebylo možné uložit mu souhrnné trestní opatření za současného zrušení výroku o trestním opatření z rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 8. 2003, č. j. 8 T 32/2003-42; takový důsledek jednoznačně plyne z ustanovení § 35 odst. 3 tr. zák.

Otázkou ale bylo, zda fikce, že se na mladistvého hledí, jakoby nebyl odsouzen, má význam toliko z hlediska nemožnosti ukládání souhrnného trestního opatření, či zda jsou její důsledky významnější a širší v tom smyslu, že se dotýkají samotné existence vyhlášení odsuzujícího rozsudku, s nímž je tato fikce spojována. Jinými slovy, zda vyhlášení takového odsuzujícího rozsudku zůstává nadále relevantním mezníkem z hlediska rozlišování mezi vícečinným souběhem a recidivou, či zda k němu již nadále - jako k takové relevantní skutečnosti - přihlížet nelze.

Státní zástupce ve vyjádření k dovolání mladistvého zastával názor, že tato fikce má význam toliko z hlediska nemožnosti uložení souhrnného trestního opatření, a nejspíše ke stejnému závěru se přikláněl i odvolací soud, pokud při ukládání trestního opatření nepřihlédl k dalšímu vyhlášení odsuzujícího rozsudku Okresním soudem v Karviné, soudu pro mládež, dne 29. 4. 2005, sp. zn. 10 Tm 20/2004, který nabyt právní moci ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 4 Tmo 242/2005. Z obsahu těchto rozsudků se podává, že mladistvý byl za provinění krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák., neoprávněného užívání cizí věci

podle § 249 odst. 1 tr. zák. a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. odsouzen k úhrnnému trestnímu patření na devět měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu jednoho roku a šesti měsíců, a za skutek popsany pod bodem 2) rozsudku soudu prvního stupně bylo upuštěno od uložení souhrnného trestního opatření k rozsudku Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 8 T 32/2003. Skutky zakládající znaky provinění, jimiž byl mladistvý uznán vinným, byly dokončeny (jednalo se vesměs o pokračování v trestném činu) v listopadu a prosinci 2003, s výjimkou skutku pod bodem 2), k jehož spáchání došlo 12. 8. 2003. Z hlediska časové posloupnosti je tedy zjevné, že ke spáchání nyní posuzovaných skutků (duben, květen 2003) došlo před vyhlášením tohoto odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně.

Z hlediska úvah rozhodných pro ukládání trestního opatření bylo v daných souvislostech významné posouzení otázky, jaký je vzájemný vztah mezi proviněními, jimiž byl obviněný uznán vinným v posuzování věci, trestným činem, jímž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Karviné ze dne 20. 8. 2003, sp. zn. 8 T 32/2003, ve vztahu k němuž se na něj hledí, jako by odsouzen nebyl, a konečně mezi proviněními, jimiž byl uznán vinným rozsudkem Okresního soudu v Karviné, soudu pro mládež, dne 29. 4. 2005, sp. zn. 10 Tm 20/2004, ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 4. 10. 2005, sp. zn. 4 Tmo 242/2005. Vyřešení vzájemného vztahu mezi těmito proviněními a trestným činem je závislé, jak již bylo shora uvedeno, na důsledcích právní fikce, že se na mladistvého hledí, jako by nebyl odsouzen, ve vztahu k odsouzení založenému rozsudkem Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003.

V obecné rovině lze předeslat, že právní fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, má ten význam, že odsouzení, kterého se tato fikce týká, přestalo právně existovat. Jinak řečeno, že s tím, že byl pachatel pro dřívější trestný čin pravomocně odsouzen, nebudou nadále spojovány žádné relevantní trestněprávní důsledky, a to nejen ty, které zákon výslovně stanoví v ustanovení § 35 odst. 3 tr. zák. Bylo by v logickém rozporu, aby se v určitých souvislostech na takové odsouzení pohlíželo, jako by právně neexistovalo, a v jiných souvislostech by s ním bylo uvažováno, jako by existovalo nadále. Právě takový logický rozpor v sobě obsahuje závěr, že zatímco dřívější odsouzení takové povahy, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, brání uložení souhrnného trestu, avšak současně nebrání tomu, aby bylo k vyhlášení odsuzujícího rozsudku, s nímž je tato právní fikce o neodsouzení spojena, přihlíženo jako ke kritériu relevantnímu pro úvahy o souběhu trestných činů, event. provinění, jak uvádí státní zástupce ve svém vyjádření.

Právní fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, podle dovolacího soudu znamená, že nejenže se neužije ustanovení o souhrnném trestu (souhrnném trestním opatření) ve smyslu § 35 odst. 3 tr. zák., ale nelze přihlížet ani k tomu, že byl vyhlášen odsuzující rozsudek za trestný čin (provinění), na něž se tato fikce vztahuje. Kritériem pro souběh trestných činů je vyhlášení odsuzujícího rozsudku soudem prvního stupně proto pouze tehdy, jestliže takový rozsudek též posléze nabyl právní moci a v době rozhodování o jiném trestném činu s ním není spojena fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen.

V posuzované věci to znamená, že k vyhlášení odsuzujícího rozsudku ve věci Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003 již ve světle úvah o souběhu provinění mladistvého přihlížet nelze. Protože mezi proviněními, jimiž byl mladistvý uznán vinným Okresním soudem v Karviné, soudem pro mládež, pod sp. zn. 8 T 44/2003 (nyní projednávané věci) a sp. zn. 10 Tm 20/2004, není okamžik vyhlášení odsuzujícího rozsudku, k němuž by bylo možné přihlížet a který by byl překážkou jejich souběhu, a tato provinění byla spáchána dříve, než byl dne 29. 4. 2005 vyhlášen pravomocný rozsudek Okresním soudem v Karviné, soudem pro mládež, pod sp. zn. 10 Tm 20/2004, jsou ve vztahu k tomuto rozsudku a jeho výroku o trestním opatření splněny předpoklady pro uložení souhrnného trestního opatření.

Krajský soud v Ostravě, soud pro mládeže, při ukládání trestního opatření mladistvému nevzal v úvahu všechny rozhodné skutečnosti a pochybil, nezabýval-li se úvahou o uložení souhrnného trestního opatření odnětí svobody. Bude proto na něm, aby si důkazy potřebné k rozhodnutí o souhrnném trestním opatření opatřil a poté ve veřejném zasedání provedl a znovu rozhodl.

Mladistvý konečně namítl, že mu bylo vyměřeno trestní opatření převyšující rozdíl mezi původně uloženým souhrnným trestním opatřením (pět měsíců, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu osmnácti měsíců) a trestním opatřením uloženým rozsudkem Okresního soudu v Karviné pod sp. zn. 8 T 32/2003 (tři měsíce, jehož výkon byl podmíněn odložen na zkušební dobu patnácti měsíců), čímž byla porušena zásada zákazu reformace in peius. Výhradu vůči výměře trestního opatření nelze podřadit pod důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., svou povahou se spíše blíží námitkám relevantním z pohledu důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., podle něhož lze dovolání podat mimo jiné též tehdy, jestliže byl uložen trest ve výměře mimo trestní sazbu stanovenou v trestním zákoně na trestný čin, jímž byl uznán vinným. Se zřetelem k výše uvedeným závěrům

vztahujícím se k možnosti ukládání souhrnného trestního opatření však již není tato otázka významná; jen pro úplnost dovolací soud poznamenává, že podle stávající praxe soudů v případě, kdy nelze užít ustanovení o souhrnném trestu, neboť dřívější odsouzení je takové povahy, že se na pachatele v době odvolacího řízení již hledí, jako by nebyl odsouzen, není možné chápat zákaz reformace in peius (§ 259 odst. 3 tr. ř.) tak, že po zrušení výroku o souhrnném trestu odnětí svobody, který byl uložen soudem prvního stupně, lze uložit trest jen v délce, jež tvoří rozdíl mezi délkou trestu uloženého soudem prvního stupně jako trestu souhrnného a trestu, který byl uložen dřívějším rozsudkem. Pokud jde o uvedený zákaz, odvolací soud je v tomto případě omezen při ukládání trestu pouze délkou trestu odnětí svobody, který byl uložen soudem prvního stupně jako trest souhrnný (k tomu č. [4/1998](#) Sb. rozh. tr.).

Nejvyšší soud proto po zjištění, že dovolání je ve výše vyloženém směru důvodné, podle § 265k odst. 1, 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě, soudu pro mládež, ze dne 20. 2. 2006, sp. zn. 4 Tmo 4/2006, ve výroku o trestním opatření; zrušil také další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 tr. ř. Krajskému soudu v Ostravě, soudu pro mládež, přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)